

N:o 119.

Af Herr **E. Meyer:** *Om förändrad lydelse af § 72 Regerings-
Formen och § 71 Riksdagsordningen.*

Uti det betänkande, den af Kongl. Maj:t tillsatta komité för utarbete-
tande af förslag till förändrad organisation af bankanstalterna i riket un-
der den 14 December 1883 till Kongl. Maj:t afgifvit, har komitén fram-
hållit det olämpliga och oegentliga i Riksbankens undantagsställning så-
som tillhörande och uteslutande styrd af Riksdagen, hvarigenom lagstift-
ningen för så väl dess sedelutgifning som verksamhet i öfrigt kommit
att bero af den makt, som äfven ensam innehar beskattningsrätten.
»Faran för eganderätten af en sådan anordning, yttrar komitén, har er-
farenheten lärt, och den har äfven ofta och med styrka blifvit fram-
hållen. Det har visserligen häremot blifvit erinradt, att den förvillelse
hos de öfver Riksbanken maktogande, som fordom mer än en gång för-
ledde dem att söka hjälp mot ögonblickets finansiella svårigheter icke i
ny och ökad beskattning, men väl i ökad sedelutgifning, berott mera
på bristande erfarenhet om villkoren för en sund bank- och penning-
rörelse, än i felande god vilja att äfven med egna uppoffringar tillvara-
taga landets verkliga intresse, samt att, med nu mera vunnen bättre in-
sigt i dessa afseenden, något uppreparande af samma misstag icke skulle
vara att befara. Och man har sökt stöd för detta antagande genom att
hänvisa till det kända förhållandet, att flera af Riksbankens skyldigheter,
såsom att vid anfordran inlösa sina sedlar med mynt, att orubbad bibe-
hålla sin grundfond och att vid bestämda tider offentliggöra sin ställning,
blifvit numera stadgade icke allenast såsom civillag, utan denna först-

nämnda och viktigaste äfven intagen i sjelfva grundlagen. Huru gerna komitén än delar detta hopp, har den dock icke bort underlåta att betona sin åsigt, att frågan är af allt för stor betydelse för hela vår ekonomiska välfärd för att kunna på en sådan förhoppning få läggas till hvila. Äfven sedan Riksbankens skyldighet att vid anfordran inlösa sina sedlar med metallisk valuta blifvit i grundlagen intagen, står nemligen kvar oförminskad Riksdagens makt att ensam bestämma villkoren och gränserna för bankens sedelutgifningsrätt, och det kan stundom vara svårt nog att bestämma hvar och när man kan stanna, när man en gång af omständigheternas tryck låtit sig drifvas in på det sluttande planet af en ökad sedelutgifning, hvilken till en början blifvit bedömd såsom ofarlig och för rörelsen nyttig. Långt innan man hunnit besinna sig, skall man kanske finna sig vid en gräns, der sedlarne icke längre kunna vid anfordran betalas, der bristande förmåga sålunda gör äfven grundlagens bud till en död bokstaf. Men då är redan en rubbning i myntvärdet inträdd och med den äfven i eganderättens helgd, och komitén behöfver icke erinra derom, att denna senare är en af samhällets starkaste grundvalar.

På dessa och öfriga i betänkandet anförda grunder har komitén ansett den för all förvaltning i öfrigt ansvariga regeringen icke längre böra fritagas från delaktighet i makten och dermed i ansvaret äfven för Riksbankens förvaltning och derföre äfven i det förslag till stadgande, som med bibehållande af en mera inskränkt sedelutgifningsrätt för enskilda banker skulle gälla intill dess Riksbanken komme att öfvertaga all sedelutgifning, inrymt bestämmelse derom, att ordföranden i Riksbankens styrelse skulle utses af konungen, under det att komitén i öfrigt låtit den förvaltningen ledande och för densamma ansvariga styrelsen fortfarande utgöras af sju fullmäktige, ordförande deri inbegripen, och endast föreslagit den ytterliga förändring, att öfrige sex fullmäktige skulle väljas på tre år, så att tvenne af dem hvarje år underkastades omval, en förändring, som visserligen må finnas betingad af angelägenheten att bereda kontinuitet inom styrelsen och förekomma plötsliga och starka skiftningar i ledningen af Bankens affärsrörelse.»

Svårligen kunna de sålunda föreslagna förändringarna annorlunda betraktas än såsom synnerligen välbetänkta och af kloket och omtänksamhet påkallade, och något annat motiv att detta oaktadt undertrycka deras inrymmande i lagstiftningen för Riksbanken torde näppeligen kunna finnas än maktlystnaden, genom hvars tillfredsställande dock äfventyras landets väl och dess invånares dyrbaraste rättigheter.

Skulle den vid innevarande riksdag väckta motionen om upphörande med detta års utgång af de enskilda bankernas rätt att utgifva sedlar, lydande å tio kronor, komma att bifallas, synas de af bankkomitén föreslagna, här ofvan omförmälda förändringarne i Riksbankens styrelse af verkligt *behof* påkallade, för så vidt ett lyckligt resultat af sagda anordning skall varda att motse; och föranlåtes jag derföre att vördsamligen hemställa,

det Riksdagen måtte till grundlagsenlig behandling vid kommande riksdag såsom hvilande antaga följande i enlighet med bankkomiténs affattade förslag till förändrad lydelse af § 72 Regeringsformen och § 71 Riksdagsordningen:

Regeringsformen.

§ 72.

Riksbanken förblifver under Riksdagens egen garanti och vård och skall enligt särskild lag, stiftad i den ordning 87 § 1 mom. föreskrifver, samt efter stadgar och reglementen, hvilka fastställas af Riksdagen, förvaltas af sju fullmäktige, af hvilka en förordnas af Konungen och sex väljas af Riksdagen. Den af Konungen förordnade fullmäktig skall vara ordförande bland fullmäktige. Riksbanken allena eger rätt att utgifva sedlar, som för mynt i riket må erkännas. Dessa sedlar skola vid anfordran efter sin lydelse med guld af Banken inlösas.

Riksdagsordningen.

§ 71.

1:o) De sex fullmäktige, hvilka, enligt 72 § Regeringsformen, skola af Riksdagen utses att förvalta Riksbankens medel och tillhörigheter, väljas å lagtima riksdag för en tid af tre år. Arligen skola tvenne af desse fullmäktige afgå och val till deras ersättande ega rum; dock skall, der ansvarsfrihet blifvit fullmäktige vägrad, nytt val af samtliga de af Riksdagen

utsedde fullmäktige anställas. Vid de tillfällen, då på en gång val af samtliga Riksdagens fullmäktige eger rum, bestämmes genom lottning den ordning fullmäktige emellan, i hvilken de skola afgå. Afgående fullmäktig kan återväljas. Har af Riksdagen utsedd fullmäktig före utgången af den för honom bestämda tjänstgöringstid aflidit eller af annan orsak afgått, skall å nästa lagtima riksdag fyllnadsväl anställas; och bör den sålunda valde tjänstgöra under den tid, som för den afgångne återstått.

2:o) Hvarje lagtima riksdag skall välja sju fullmäktige att, jemlikt särskildt reglemente, Riksgäldskontorets medel och tillhörigheter förvalta. Valet sker sålunda, att först utses den, som bland fullmäktige skall blifva ordförande, och sedan de öfrige sex.

3:o) Riksdagens fullmäktige i Riksbanken och Riksgäldskontoret väljas genom fyratioåtta valmän, af hvilka hvardera Kammaren inom sig utser tjugufyra. Valen till fullmäktige ske medelst slutna sedlar.

4:o) Ordföranden bland fullmäktige för hvartdera verket eger afgörande röst, derest i frågor, som hos fullmäktige komma under omröstning, rösterna för två skiljaktiga meningar utfalla lika; tillkommande fullmäktige att sjelfva bland sig välja vice ordförande att föra ordet, när hinder för ordföranden inträffar.

Om remiss till Konstitutions-Utskottet anhålles.

Stockholm den 29 Januari 1885.

Ernst Meyer.